శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ సప్తమస్కంధే ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ సప్తమస్కంధే ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥

నారద ఉవాచ
భ్రాతర్యేవం వినిహతే హరిణా క్రోడమూర్తినా ।
హిరణ్యకశిపూ రాజన్ పర్యతప్యద్రుషా శుచా ॥ **1** ॥

ఆహ చేదం రుషా ఘూర్ణః సందష్టదశనచ్ఛదః ।
కోపోజ్జ్వలద్భ్యాం చక్షుర్భ్యాం నిరీక్షన్ ధూమ్రమంబరం ॥ **2** ॥

కరాలదంష్ట్రోగ్రదృష్ట్యా దుష్ప్రేక్ష్యభ్రుకుటీముఖః ।
శూలముద్యమ్య సదసి దానవానిదమబ్రవీత్ ॥ **3** ॥

భో భో దానవదైతేయా ద్విమూర్ధంస్త్ర్యక్ష శంబర ।
శతబాహో హయగ్రీవ నముచే పాక ఇల్వల ॥ **4** ॥

విప్రచిత్తే మమ వచః పులోమన్ శకునాదయః ।
శృణుతానంతరం సర్వే క్రియతామాశు మా చిరం ॥ **5** ॥

సపత్నైర్ఘాతితః క్షుద్భిర్భ్రాతా మే దయితః సుహృత్ ।
పార్ష్ణిగ్రాహేణ హరిణా సమేనాప్యుపధావనైః ॥ **6** ॥

తస్య త్యక్తస్వభావస్య ఘృణేర్మాయావనౌకసః ।
భజంతం భజమానస్య బాలస్యేవాస్థిరాత్మనః ॥ **7** ॥

మచ్ఛూలభిన్నగ్రీవస్య భూరిణా రుధిరేణ వై ।
రుధిరప్రియం తర్పయిష్యే భ్రాతరం మే గతవ్యథః ॥ **8** ॥

తస్మిన్ కూటేఽహితే నష్టే కృత్తమూలే వనస్పతౌ ।
విటపా ఇవ శుష్యంతి విష్ణుప్రాణా దివౌకసః ॥ **9** ॥

తావద్యాత భువం యూయం విప్రక్షత్రసమేధితాం ।
సూదయధ్వం తపోయజ్ఞస్వాధ్యాయవ్రతదానినః ॥ **10** ॥

విష్ణుర్ద్విజక్రియామూలో యజ్ఞో ధర్మమయః పుమాన్ ।
దేవర్షిపితృభూతానాం ధర్మస్య చ పరాయణం ॥ **11** ॥

యత్ర యత్ర ద్విజా గావో వేదా వర్ణాశ్రమాః క్రియాః ।
తం తం జనపదం యాత సందీపయత వృశ్చత ॥ **12** ॥

ఇతి తే భర్తృనిర్దేశమాదాయ శిరసాఽఽదృతాః ।
తథా ప్రజానాం కదనం విదధుః కదనప్రియాః ॥ **13** ॥

పురగ్రామవ్రజోద్యానక్షేత్రారామాశ్రమాకరాన్ ।
ఖేటఖర్వటఘోషాంశ్చ దదహుః పత్తనాని చ ॥ **14** ॥

కేచిత్ఖనిత్రైర్బిభిదుః సేతుప్రాకారగోపురాన్ ।
ఆజీవ్యాంశ్చిచ్ఛిదుర్వృక్షాన్ కేచిత్పరశుపాణయః ।
ప్రాదహఞ్ శరణాన్యన్యే ప్రజానాం జ్వలితోల్ముకైః ॥ **15** ॥

ఏవం విప్రకృతే లోకే దైత్యేంద్రానుచరైర్ముహుః ।
దివం దేవాః పరిత్యజ్య భువి చేరురలక్షితాః ॥ **16** ॥

హిరణ్యకశిపుర్భ్రాతుః సంపరేతస్య దుఃఖితః ।
కృత్వా కటోదకాదీని భ్రాతృపుత్రానసాంత్వయత్ ॥ **17** ॥

శకునిం శంబరం ధృష్టం భూతసంతాపనం వృకం ।
కాలనాభం మహానాభం హరిశ్మశ్రుమథోత్కచం ॥ **18** ॥

తన్మాతరం రుషాభానుం దితిం చ జననీం గిరా ।
శ్లక్ష్ణయా దేశకాలజ్ఞ ఇదమాహ జనేశ్వర ॥ **19** ॥

హిరణ్యకశిపురువాచ
అంబాంబ హే వధూః పుత్రా వీరం మార్హథ శోచితుం ।
రిపోరభిముఖే శ్లాఘ్యః శూరాణాం వధ ఈప్సితః ॥ **20** ॥

భూతానామిహ సంవాసః ప్రపాయామివ సువ్రతే ।
దైవేనైకత్ర నీతానామున్నీతానాం స్వకర్మభిః ॥ **21** ॥

నిత్య ఆత్మావ్యయః శుద్ధః సర్వగః సర్వవిత్పరః ।
ధత్తేఽసావాత్మనో లింగం మాయయా విసృజన్గుణాన్ ॥ **22** ॥

యథాంభసా ప్రచలతా తరవోఽపి చలా ఇవ ।
చక్షుషా భ్రామ్యమాణేన దృశ్యతే చలతీవ భూః ॥ **23** ॥

ఏవం గుణైర్భ్రామ్యమాణే మనస్యవికలః పుమాన్ ।
యాతి తత్సామ్యతాం భద్రే హ్యలింగో లింగవానివ ॥ **24** ॥

ఏష ఆత్మవిపర్యాసో హ్యలింగే లింగభావనా ।
ఏష ప్రియాప్రియైర్యోగో వియోగః కర్మసంసృతిః ॥ **25** ॥

సంభవశ్చ వినాశశ్చ శోకశ్చ వివిధః స్మృతః ।
అవివేకశ్చ చింతా చ వివేకాస్మృతిరేవ చ ॥ **26** ॥

అత్రాప్యుదాహరంతీమమితిహాసం పురాతనం ।
యమస్య ప్రేతబంధూనాం సంవాదం తం నిబోధత ॥ **27** ॥

ఉశీనరేష్వభూద్రాజా సుయజ్ఞ ఇతి విశ్రుతః ।
సపత్నైర్నిహతో యుద్ధే జ్ఞాతయస్తముపాసత ॥ **28** ॥

విశీర్ణరత్నకవచం విభ్రష్టాభరణస్రజం ।
శరనిర్భిన్నహృదయం శయానమసృగావిలం ॥ **29** ॥

ప్రకీర్ణకేశం ధ్వస్తాక్షం రభసా దష్టదచ్ఛదం ।
రజఃకుంఠముఖాంభోజం ఛిన్నాయుధభుజం మృధే ॥ **30** ॥

ఉశీనరేంద్రం విధినా తథా కృతం
పతిం మహిష్యః ప్రసమీక్ష్య దుఃఖితాః ।
హతాః స్మ నాథేతి కరైరురో భృశం
ఘ్నంత్యో ముహుస్తత్పదయోరుపాపతన్ ॥ **31** ॥

రుదత్య ఉచ్చైర్దయితాంఘ్రిపంకజం
సించంత్య అస్రైః కుచకుంకుమారుణైః ।
విస్రస్తకేశాభరణాః శుచం నృణాం
సృజంత్య ఆక్రందనయా విలేపిరే ॥ **32** ॥

అహో విధాత్రాకరుణేన నః ప్రభో
భవాన్ ప్రణీతో దృగగోచరాం దశాం ।
ఉశీనరాణామసి వృత్తిదః పురా
కృతోఽధునా యేన శుచాం వివర్ధనః ॥ **33** ॥

త్వయా కృతజ్ఞేన వయం మహీపతే
కథం వినా స్యామ సుహృత్తమేన తే ।
తత్రానుయానం తవ వీర పాదయోః
శుశ్రూషతీనాం దిశ యత్ర యాస్యసి ॥ **34** ॥

ఏవం విలపతీనాం వై పరిగృహ్య మృతం పతిం।
అనిచ్ఛతీనాం నిర్హారమర్కోఽస్తం సన్న్యవర్తత ॥ **35** ॥

తత్ర హ ప్రేతబంధూనామాశ్రుత్య పరిదేవితం।
ఆహ తాన్ బాలకో భూత్వా యమః స్వయముపాగతః ॥ **36** ॥

యమ ఉవాచ
అహో అమీషాం వయసాధికానాం
విపశ్యతాం లోకవిధిం విమోహః।
యత్రాగతస్తత్ర గతం మనుష్యం
స్వయం సధర్మా అపి శోచంత్యపార్థం ॥ **37** ॥

అహో వయం ధన్యతమా యదత్ర
త్యక్తాః పితృభ్యాం న విచింతయామః।
అభక్ష్యమాణా అబలా వృకాదిభిః
స రక్షితా రక్షతి యో హి గర్భే ॥ **38** ॥

య ఇచ్ఛయేశః సృజతీదమవ్యయో
య ఏవ రక్షత్యవలుంపతే చ యః।
తస్యాబలాః క్రీడనమాహురీశితు -
శ్చరాచరం నిగ్రహసంగ్రహే ప్రభుః ॥ **39** ॥

పథి చ్యుతం తిష్ఠతి దిష్టరక్షితం
గృహే స్థితం తద్విహతం వినశ్యతి।
జీవత్యనాథోఽపి తదీక్షితో వనే
గృహేఽపి గుప్తోఽస్య హతో న జీవతి ॥ **40** ॥

భూతాని తైస్తైర్నిజయోనికర్మభి -
ర్భవంతి కాలే న భవంతి సర్వశః।

న తత్ర హాత్మా ప్రకృతావపి స్థిత -
స్తస్యా గుణైరన్యతమో నిబధ్యతే ॥ **41** ॥

ఇదం శరీరం పురుషస్య మోహజం
యథా పృథగ్భౌతికమీయతే గృహం ।
యథౌదకైః పార్థివతైజసైర్జనః
కాలేన జాతో వికృతో వినశ్యతి ॥ **42** ॥

యథానలో దారుషు భిన్న ఈయతే
యథానిలో దేహగతః పృథక్ స్థితః ।
యథా నభః సర్వగతం న సజ్జతే
తథా పుమాన్ సర్వగుణాశ్రయః పరః ॥ **43** ॥

సుయజ్ఞో నన్వయం శేతే మూఢా యమనుశోచథ ।
యః శ్రోతా యోఽనువక్తేహ స న దృశ్యేత కర్హిచిత్ ॥ **44** ॥

న శ్రోతా నానువక్తాయం ముఖ్యోఽప్యత్ర మహానసుః ।
యస్త్విహేంద్రియవానాత్మా స చాన్యః ప్రాణదేహయోః ॥ **45** ॥

భూతేంద్రియమనోలింగాన్ దేహానుచ్చావచాన్ విభుః ।
భజత్యుత్సృజతి హ్యన్యస్తచ్చాపి స్వేన తేజసా ॥ **46** ॥

యావల్లింగాన్వితో హ్యాత్మా తావత్ కర్మ నిబంధనం ।
తతో విపర్యయః క్లేశో మాయాయోగోఽనువర్తతే ॥ **47** ॥

వితథాభినివేశోఽయం యద్ గుణేష్వర్థదృగ్వచః ।
యథా మనోరథః స్వప్నః సర్వమైంద్రియకం మృషా ॥ **48** ॥

అథ నిత్యమనిత్యం వా నేహ శోచంతి తద్విదః ।
నాన్యథా శక్యతే కర్తుం స్వభావః శోచతామితి ॥ **49** ॥

లుబ్ధకో విపినే కశ్చిత్పక్షిణాం నిర్మితోఽంతకః ।
వితత్య జాలం విదధే తత్ర తత్ర ప్రలోభయన్ ॥ **50** ॥

కులింగమిథునం తత్ర విచరత్సమదృశ్యత ।
తయోః కులింగీ సహసా లుబ్ధకేన ప్రలోభితా ॥ **51** ॥

సాసజ్జత శిచస్తంత్యాం మహిషీ కాలయంత్రితా ।
కులింగస్తాం తథాఽఽపన్నాం నిరీక్ష్య భృశదుఃఖితః ।
స్నేహాదకల్పః కృపణః కృపణాం పర్యదేవయత్ ॥ **52** ॥

అహో అకరుణో దేవః స్త్రియాఽఽకరుణయా విభుః ।
కృపణం మానుశోచంత్యా దీనయా కిం కరిష్యతి ॥ **53** ॥

కామం నయతు మాం దేవః కిమర్ధేనాత్మనో హి మే ।
దీనేన జీవతా దుఃఖమనేన విధురాయుషా ॥ **54** ॥

కథం త్వజాతపక్షాంస్తాన్ మాతృహీనాన్ బిభర్మ్యహం ।
మందభాగ్యాః ప్రతీక్షంతే నీడే మే మాతరం ప్రజాః ॥ **55** ॥

ఏవం కులింగం విలపంతమారాత్
ప్రియావియోగాతురమశ్రుకంఠం ।
స ఏవ తం శాకునికః శరేణ
వివ్యాధ కాలప్రహితో విలీనః ॥ **56** ॥

ఏవం యూయమపశ్యంత్య ఆత్మాపాయమబుద్ధయః ।
నైనం ప్రాప్స్యథ శోచంత్యః పతిం వర్షశతైరపి ॥ **57** ॥

హిరణ్యకశిపురువాచ
బాల ఏవం ప్రవదతి సర్వే విస్మితచేతసః ।
జ్ఞాతయో మేనిరే సర్వమనిత్యమయథోత్థితం ॥ **58** ॥

యమ ఏతదుపాఖ్యాయ తత్రైవాంతరధీయత ।
జ్ఞాతయోఽపి సుయజ్ఞస్య చక్రుర్యత్సాంపరాయికం ॥ **59** ॥

తతః శోచత మా యూయం పరం చాత్మానమేవ చ ।
క ఆత్మా కః పరో వాత్ర స్వీయః పారక్య ఏవ వా ।
స్వపరాభినివేశేన వినాజ్ఞానేన దేహినాం ॥ **60** ॥

శ్రీనారద ఉవాచ
ఇతి దైత్యపతేర్వాక్యం దితిరాకర్ణ్య సస్నుషా ।
పుత్రశోకం క్షణాత్త్యక్త్వా తత్త్వే చిత్తమధారయత్ ॥ **61** ॥

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
సప్తమస్కంధే దితిశోకాపనయనం నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥